

РЕШЕНИЕ

№ 259

гр. София, 05.01.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 17 състав, в
публично заседание на 15.12.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Ана Методиева

при участието на секретаря Грета Грозданова, като разгледа дело номер **11976** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и сл. от Административно-процесуалния кодекс (АПК), във вр. с чл. 84, ал. 3, във вр. с чл. 75, ал. 1, т. 2 и 4 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ).

Образувано е по жалба на Р. М. Д. А., [дата на раждане] в [населено място], Арабска република Е., гражданка на Е., подадена лично и като майка и законен представител на малолетното си дете И. И. М., [дата на раждане] в [населено място], Република България, срещу Решение № 1065 от 28.01.2025 г. на председателя на Държавната агенция за бежанците при Министерски съвет на Република България (ДАБ), с което на основание чл. 75, ал. 1, т. 2 и т. 4 ЗУБ е отказано предоставянето на статут на бежанец и хуманитарен статут на жалбоподателката и детето.

Жалбоподателите - Р. М. Д. А. и И. И. М., лично и чрез процесуален представител, излагат доводи за незаконосъобразност на оспореното решение, поради нарушение на материалния закон и процесуалните правила, както и несъответствие с целта на закона – основания за оспорване по чл. 146, т. 3 - 5 АПК.

Поддържат, че административният орган е постановил оспореното решение при неизяснена фактическа обстановка, в нарушение на чл. 35 АПК и чл. 75, ал. 2 ЗУБ, като не е обсъдил всички относими факти и доказателства, както и всички наведени от молителката доводи. Твърдят, че неправилно и формално е прието, че изложените в молбата факти касаят лични и семейни отношения, без да се анализира дали системното физическо и психическо насилие, упражнявано спрямо жалбоподателката, в съчетание с липсата на ефективна държавна закрила в Е., не съставлява преследване по смисъла на чл. 8 ЗУБ или тежко посегателство по чл. 9 ЗУБ. Излагат, че административният орган не е съобразил уязвимото положение на жалбоподателката като

самотна майка с малолетно дете, както и че не е извършил преценка на най-добрия интерес на детето. Изрично се сочи, че детето няма нито египетско, нито българско гражданство, поради което връщането в страната на произход е възможно единствено за майката, което би довело до фактическо и правно разделяне на детето от основния полагащ грижи родител. Жалбоподателите се позовават и на решението на Съда на Европейския съюз по дело C-621/21, като считат, че административният орган не е приложил задължителните критерии, произтичащи от него.

Правят искане оспореното решение да бъде отменено. Жалбоподателите се представляват от адв. Т. И., Софийска адвокатска колегия.

Ответникът – председателят на Държавната агенция за бежанците при Министерски съвет на Република България, оспорва жалбата като неоснователна. Поддържа, че решението е постановено от компетентен орган, при спазване на административнопроизводствените правила и в съответствие с материалния закон. Соци, че изложените от жалбоподателите обстоятелства представляват проблеми от личен и семеен характер, които не попадат в приложното поле на чл. 8 и 9 ЗУБ, че в Е. съществуват законови механизми за защита от домашно насилие и че не е доказана липсата на държавна закрила. Поддържа, че няма данни за реална опасност от тежки посегателства при евентуално завръщане и че не са налице основания за предоставяне на международна закрила.

Прави искане жалбата да бъде отхвърлена като неоснователна. Ответникът се представлява от юрк. К..

Административен съд – София-град, III отделение, 17 състав, като обсъди твърденията на страните и прецени събраните по делото доказателства, намира за установено от фактическа страна следното:

Р. М. Д. А. е гражданка на Арабска република Е.. Тя е сключила граждански брак с И. М. И. М. (египетски гражданин), като бракът е удостоверен с представен по преписката документ. След сключването на брака двамата са предприели действия за напускане на Е. и влизане на територията на Република България.

На 03.11.2022 г. Р. А. е влязла законно в Република България въз основа на издадена виза тип „С“ (за срок на пребиваване до 90 дни). Към момента на пристигането си е била бременна.

На 23.04.2023 г. в [населено място] е родено детето И. И. М.. Отражено е, че детето е родено на територията на Република България и за него е издаден български акт за раждане. По данни от бежанската история и от изложеното от майката, детето не притежава египетско гражданство, тъй като според твърденията за придобиване на такова е необходимо припознаване/предприемане на действия от бащата по реда на египетското право, а бащата не съдейства и не може да бъде открит. Твърди се и че детето не притежава и българско гражданство.

От данните по преписката се установява, че още в Е., както и след пристигането в България, отношенията между съпрузите са били конфликтни. В рамките на бежанската история Р. А. е заявила, че е била подложена на системно физическо и психическо насилие от съпруга си и че този модел на поведение е продължил и след влизането им в България, включително по време на бременността и след раждането. Посочила е, че съпругът е проявявал контрол и агресия, отправял е заплахи и е упражнявал насилие, като тя се е страхувала както за себе си, така и за детето. По изложеното от молителката тя е търсила начин да се отдели от него и да осигури безопасност за себе си и детето.

На 01.06.2024 г. Р. А. заедно с малолетната си дъщеря е напуснала съпруга си. Майката и детето са били насочени и настанени в защитена социална услуга от типа „Дом за майка и бебе“ като мярка за закрила при риск, като обстоятелствата по настаняването и необходимостта от подкрепа са били обсъждани в рамките на събраните материали и са отразени като част от фактическата

ситуация на майката и детето.

На 12.06.2024 г. Р. А. е подала молба за предоставяне на международна закрила с вх. № ОК-13-978, лично и като майка и законен представител на малолетното си дете. В рамките на проведените интервюта и писмени обяснения е изложила подробна бежанска история, в която е посочила като основни причини за търсената закрила: преживяно домашно насилие; страх от бъдещо насилие при евентуално връщане; липса на ефективна защита и подкрепа; опасения, че при връщане в Е. детето може да бъде отнето или отделено от нея от бащата/неговото семейство, което е влиятелно в Е.; както и обективни затруднения относно правния статус на детето и възможността то да пребивава законно в Е. поради липса на гражданство/документи. В хода на административното производство са били събрани материали относно страната на произход (включително справка за Е.), както и сведения, относими към заявените от молителката рискове, уязвимост и социална ситуация.

На 28.01.2025 г. председателят на Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет е постановил Решение № 1065, с което е отказано предоставяне на статут на бежанец и хуманитарен статут на Р. А. и на малолетното дете И. И. М.. Оспореното решение е било предмет на съдебен контрол пред Административен съд – София-град, като постановеният първоинстанционен съдебен акт е бил обезсилен от Върховния административен съд поради допуснатата грешка при индивидуализиране на обжалвания административен акт и произтичаща неяснота относно предмета на делото, поради което делото е върнато за ново разглеждане от друг състав. Настоящият съдебен състав, съобразявайки, че касационната инстанция не се е произнесла по съществуващото на спора, извършва самостоятелна преценка относно законосъобразността на оспорения административен акт въз основа на събраните по делото доказателства и доводите на страните.

При така установеното от фактическа страна съдът приема от правна страна следното:

Жалбата е процесуално допустима, подадена е срещу подлежащ на съдебен контрол административен акт, от надлежни страни – адресати на акта, и в законоустановения срок по чл. 84, ал. 3 ЗУБ.

Оспореното решение е издадено от компетентен административен орган – председателя на Държавната агенция за бежанците при Министерски съвет, съгласно чл. 48, ал. 1, т. 1 ЗУБ. Административният акт е издаден в писмена форма и съдържа фактически и правни основания.

При издаването му са допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила, както и нарушение на материалния закон и неговата цел.

Съгласно чл. 35 АПК и чл. 75, ал. 2 ЗУБ административният орган е длъжен да изясни всички факти и обстоятелства от значение за случая и да извърши индивидуална, цялостна и обективна оценка на молбата за международна закрила, като обсъди всички наведени доводи и всички събрани доказателства в тяхната съвкупност. Това задължение произтича и от характера на производството по ЗУБ, което засяга основни права на човека и изисква особена прецизност при формиране на фактическите и правните изводи.

В случая административният орган е възпроизвел подробно бежанската история на Р. М. Д. А., но направените въз основа на нея правни изводи не са резултат от задълбочен анализ, а от предварително възприета теза, че изложените факти представляват „лични и семейни отношения“. Този извод е възприет като достатъчен, за да се изключи приложението на чл. 8 и чл. 9 ЗУБ, без да се анализира дали твърдяното системно физическо и психическо насилие, продължило във времето и засилено от уязвимото положение на молителката като бременна жена и впоследствие като самотна майка, не достига прага на преследване или тежко посегателство по смисъла на закона. Именно с оглед характера на производството по ЗУБ и данните за уязвимост

на жалбоподателите, включително наличието на предприета мярка за закрила чрез настаняване в защитена социална услуга, органът е бил длъжен да обсъди тези обстоятелства изрично и в съвкупност с останалите данни по преписката.

В мотивите на административния акт се сочи, че молителката не е заявила проблеми с властите в Е. и че не е била преследвана поради религия, националност или политически убеждения. Този аргумент обаче не кореспондира с твърденията в молбата, тъй като искането за закрила е основано на принадлежност към определена социална група – жени, жертви на домашно и основано на пола насилие – хипотеза, която законът изрично допуска и която не предполага задължително участие на държавни органи като преки извършители на посегателствата. Административният орган не е анализирал този аспект, въпреки че той е ясно очертан в молбата и в проведеното интервю. В тази насока е и практиката на Съда на Европейския съюз по дело С-621/21, на която жалбоподателите се позовават, според която жени, изложени на основано на пола насилие, включително домашно насилие, при наличие на споделени характеристики и специфичен модел на третиране в страната на произход, могат да бъдат разглеждани като „определена социална група“ по смисъла на Директива 2011/95/ЕС. Прилагането на този стандарт изисква индивидуална оценка на риска и на ефективността на държавната закрила, а не формално позоваване на наличие на нормативни механизми.

На следващо място органът е приел, че в Е. съществува законодателство, което инкриминира домашното насилие и предвижда механизми за защита, като се е позовал на представената по преписката справка за страната на произход. Настоящият състав намира, че тази справка е обсъдена формално и избирателно. От една страна, органът е извел извод за наличие на държавна закрила единствено от съществуването на нормативна уредба, но от друга страна не е анализирал данните в същата справка относно практическите затруднения при прилагането на тази уредба, социалните и културните бариери пред жените – жертви на насилие, както и ограничената ефективност на защитните механизми на практика. Липсва анализ дали конкретно молителката, като жена без подкрепа от семейството на съпруга си и без реални финансови и социални ресурси, би могла ефективно да се възползва от посочените механизми за защита. Този подход е в противоречие както с чл. 8 и чл. 9 ЗУБ, така и с практиката на Съда на Европейския съюз. В решението си по дело С-621/21 Съдът на Европейския съюз изрично приема, че за целите на международната закрила не е достатъчно формално да се установи съществуването на закони в страната на произход, а следва да се прецени дали тези закони осигуряват реална и ефективна защита за конкретното лице. Съдът на Европейския съюз акцентира, че при преценката следва да се отчита както практическата достъпност на защитата за жертвата (включително социални и институционални бариери), така и способността на държавата да предотвратява и санкционира посегателствата по начин, който действително възпира извършителя и гарантира безопасността на пострадащото лице. В този смисъл изводът за наличие на закрила не може да се основава единствено на формалното наличие на правни норми. Административният орган не е съобразил тези задължителни тълкувателни насоки и не е направил разграничение между наличието на законодателство и неговата действителна приложимост и ефективност.

Съществено нарушение на административнопроизводствените правила е допуснато и по отношение на детето И. И. М.. В административния акт е прието, че детето следва съдбата на майката, без да се обсъди неговият самостоятелен правен и фактически статус. От доказателствата по делото се установява, че детето не притежава египетско гражданство, тъй като не е припознато по реда на египетското право, както и че не притежава българско гражданство. Тези обстоятелства са били изрично наведени от молителката, но не са анализирани от административния орган. При тези данни връщането в страната на произход е правно възможно

единствено за майката, доколкото детето няма правен статут, който да му позволи пребиваване в Е.. Това обективно води до риск от фактическо и правно разделяне на детето от основния полагащ грижи родител. Подобна последица е в явно противоречие с принципа за зачитане на семейния живот и с изискването за защита на най-добрия интерес на детето, което следва да бъде водещо съображение при всички решения, засягащи малолетни лица. В оспореното решение напълно липсват мотиви по този въпрос, което го прави немотивирано в тази му част. Липсата на съображения по релевантен и изрично въведен довод представлява нарушение на чл. 59, ал. 2, т. 4 АПК и пречатства ефективния съдебен контрол.

Съгласно чл. 8, ал. 1 ЗУБ статут на бежанец се предоставя на чужденец, който поради основателни опасения от преследване, основани на раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група, се намира извън държавата си по произход и поради тези причини не може или не желае да се ползва от закрилата на тази държава или да се завърне в нея. Съгласно ал. 4 на същата разпоредба преследване е нарушаване на основните права на човека или съвкупност от действия, които водят до нарушаване на основните права на човека, достатъчно тежки по своето естество или повтораемост. В случая изложените от жалбоподателката твърдения за продължително физическо и психическо насилие от страна на съпруга, упражнявано както в страната на произход, така и след пристигането в Република България, не са били анализирани през призмата на тези законови критерии. Административният орган е изключил приложението на чл. 8 ЗУБ единствено с аргумента, че не се касае за действия на държавни органи, без да отчете, че по смисъла на закона и на Квалификационната директива преследването може да бъде осъществявано и от недържавни субекти, когато държавата по произход не е в състояние или не желае да осигури ефективна защита. Този пропуск води до неправилно приложение на материалния закон.

Съгласно чл. 9, ал. 1, т. 2 ЗУБ хуманитарен статут се предоставя на чужденец, който може да бъде изложен на реална опасност от изтезание или нечовешко или унизително отнасяне или наказание. В случая административният орган е приел декларативно, че такава опасност не е налице, без да извърши самостоятелна и задълбочена оценка на конкретните обстоятелства. Не е анализирано дали връщането на жалбоподателката в среда, в която тя вече е била жертва на системно насилие, при липса на ефективна държавна защита, както и реалният риск от принудително разделяне от малолетното дете, не представляват нечовешко или унизително отнасяне по смисъла на чл. 9 ЗУБ и чл. 3 ЕКПЧ. При тази липса на анализ изводът за липса на предпоставките за предоставяне на хуманитарен статут по чл. 9 ЗУБ се явява необоснован и в противоречие с целта на закона.

В обобщение съдът намира, че административният орган е възприел формален подход, при който е дал превес на общи и абстрактни съображения, без да извърши индивидуализирана оценка на конкретния случай. Това е довело до неизясняване на релевантните факти, необсъждане на съществени доводи на молителката и неправилно приложение на материалния закон и неговата цел – предоставяне на международна закрила при наличие на законовите предпоставки за това.

Ето защо настоящият съдебен състав приема, че обжалваният административен акт е издаден при съществено нарушение на административнопроизводствените правила, довело до нарушение на материалния закон и неговата цел, поради което следва да бъде отменен, а преписката изпратена за ново произнасяне по молбата на Р. М. Д. А., подадена лично и като законен представител на детето И. И. М..

Предвид изложеното и на основание чл. 172, ал. 2, предложение второ АПК, Административен съд – София-град, III отделение, 17 състав

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 1065 от 28.01.2025 г. на председателя на Държавната агенция за бежанците при Министерски съвет на Република България.

ИЗПРАЩА преписката на административния орган за ново произнасяне по молба с вх. № ОК-13-978 от 12.06.2024 г. на Р. М. Д. А., подадена лично и като законен представител на детето И. И. М..

Решението подлежи на обжалване чрез Административен съд – София-град пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

Решението да се съобщи на страните на основание чл. 138, ал. 3 АПК.

СЪДИЯ: